בס"ד
"הדף היומי לתולדותינו"
יום ג', כ"ז בניסן תשס"ט (21 באפריל)
עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום 12 ימים, שהם שבוע אחד וחמישה ימים לעומר.
הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה, במהרה בימינו אמן. סלה.

הרהורים על מצבו של עם ישראל בקרב משפחת העמים, בשעת ציון יום הזכרון לשואה ולגבורה...

ניסויים רפואיים בבני אדם בתקופת השואה

הניסויים ה"רפואיים" בבני אדם בתקופת השואה נערכו במהלך מלחמת העולם השנייה, ובוצעו על ידי רופאים שדגלו בהשקפת העולם הנאצית, ופעלו במחנות ריכוז. ניסויים אלו נחשבים כמנוגדים לאתיקה הרפואית, ומבצעיהם נשפטו במסגרת משפטי נירנברג במשפט שנקרא "משפט הרופאים" ונידונו לעונשים כבדים.

ניסוייו של מנגלה
הידוע לשימצה מבין כל הרופאים הנאצים היה ד"ר יוזף מנגלה שפעל במחנה הריכוז אושוויץ. ניסוייו כללו הכנסת אנשים לתאי לחץ, ניסויים בסמים, הקפאתם של אנשים למוות, וגרימת טראומות גופניות אחרות, שהסתיימו לרוב במוות. מנגלה גילה עניין מיוחד ב*תאומים*, צוענים, תינוקות וננסים. החל מ-1943 שמר בבלוק מיוחד באושוויץ "מקרים מעניינים" כזוגות תאומים וננסים, והשתמש בהם לניסוייו.

רוב ניסוייו היו בעלי ערך מדעי שולי, כגון נסיונות לשינוי צבעה של העין באמצעות הזרקת כימיקלים לעיני ילדים, ניסויים בקטיעות וניסויים כירורגיים ברוטליים דומים, וניסיונות ליצור תאומים סיאמיים באופן מלאכותי באמצעות תפירת ורידיהם של תאומים זה לזה. ניסוי זה נכשל ורק גרם לזיהום חמור בידיהם של הקורבנות.

היקפה המלא של עבודתו של מנגלה לא ייוודע לעולם. את תוצאות מחקריו, שתי משאיות עמוסות במסמכים, שלח מנגלה אל אוטמאר פרייהר פון ורשאואר ממכון קייזר וילהלם. מסמכים אלו הושמדו על ידי ורשאואר. קורבנותיו של מנגלה נרצחו לרוב לאחר סיום הניסויים בהם למטרת נתיחתם לאחר המוות.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', כ"ז בניסן תשס"ט (21 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אמנם פעולותיו של מנגלה הן הידועות ביותר לשמצה, אך הן אינן מקרה בודד. רופאים נאצים אחרים השתתפו בניסויים מחרידים במספר מחנות ריכוז לרבות דכאו, בוכנוולד, רוונסבריק, זקסנהאוזן ונצווילר.

הניסויים
במחנות הריכוז וההשמדה בוצעו כ-70 מחקרים. את הניסויים אישר היינריך הימלר באופן אישי והחל משנת 1944, הוגשו הבקשות למחקר לרופא הראשי של הס"ס אֶרְנְסְט רוֹבֶּרְט גרַוִיץ. המחקרים תועדו בכתב וחלקם גם בצילום ואף בעזרת מסרטת קולנוע. אולם בחלק מהמקרים הושמד התיעוד על ידי הרופאים הנאציים ערב כיבוש המחנות על ידי בעלות הברית. חלק ממשימות המחקר היו בהתאם לבקשת הצבא הגרמני על זרועותיו כחלק מגיבוש תורת לחימה.
מטרות המחקרים היו במספר נושאים עיקריים:

1. ניסויי מילוט והצלה
2. ניסויים למטרת ריפוי
3. ניסויים בטכניקות לעיקור המוני
4. ניסויים ל"הוכחת" עליונות הגזע הארי

על פי פסקי הדין ב"משפט הרופאים" שנערך במסגרת משפטי נירנברג כללו הניסויים את הפריטים הבאים:

ניסויים בתת-לחץ וחמצן - על פי בקשת הלופטוואפה בתחילת 1942, הוכנסו אסירים במחנה הריכוז דכאו לתאי לחץ אשר דימו תנאי לחץ וחמצן בגובה רב של עד 68,000 רגל (שהוא הגובה המרבי שבו יכולים מטוסי התקופה לטוס). המטרה [היתה] לברר מהי יכולת השרידות של הגוף האנושי בגובה רב לצורך מילוט בצניחה ללא סיכת חמצן. בהדמיית צניחה מגובה של 13 ק"מ, איבדו הקורבנות את הכרתם. בהדמיית צניחה מגובה 15 ק"מ נצפתה הפסקת נשימה ומוות, ולמרות זאת נמשכו הניסויים גם לגובה של 21 ק"מ. בניסויים אלה מתו 70-80 בני אדם. את הניסוי ערכו ד"ר זיגפריד רוּף וד"ר האנס רוֹמברג, רופאים אזרחיים מהמכון הניסויי לתעופה בברלין וד"ר זיגמונד רַשֶׁר, קצין ס"ס.

ניסוים להצלה מהיפותרמיה - על פי בקשת הלופטוואפה ביצעו ניסויים על מנת לסייע בקביעת דרך הטיפול המיידית בטייסים שנמשו לאחר שנטשו את מטוסם מעל האוקיינוס הצפוני וסבלו מהיפותרמיה. בשנת 1942 בוצעו הניסויים שבמסגרתם הוכנסו הקורבנות למיכלים המלאים במים וקרח, טמפרטורת הקורבנות נמדדה כל העת עד לעלפון או עד להגעה למצב פיזיולוגי קריטי. ואז חומם גופם בדרכים שונות בנסיון להצילם. בניסויים

יום ג', כ"ז בניסן תשס"ט (21 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אלה השתתפו 300 קורבנות ומתוכם מתו כ- 80-90 מהם. ניסוי אחר הותיר אסירים עירומים בשטח המחנה המושלג בחודשים ינואר-פברואר למשך שעות ארוכות. בניסוי זה השתתפו כ- 60 קורבנות. הניסוי נזנח מאחר והקורבנות זעקו כל העת והיה חשש לשמיעתם על ידי תושבי כפרי האזור. את הניסויים ערכו פרופסור ארנסט הולצלוֶנר וד"ר א. פינקֶה מאוניברסיטת קיל.

ניסויים במי מלח - מיולי 1944 עד ספטמבר 1944 נערכו בדכאו ניסויים לבדיקת שיטות שונות להפיכת מי ים לניתנים לשתייה. חלק מן הקורבנות הורעבו והוצמאו, והוזנו רק במי ים מעובדים שנקראו מי בֶּרקֶה (Berkatit) שהם מי ים שהמלחים שבהם נשארו ורק טעמם שופר. הניסויים נערכו בסדרות של מספר ימים שבהם הושקו הקורבנות בחצי ליטר עד ליטר מי ים או במי ברקה. תוצאות הניסוי היו שאין הבדל בין מי ים למי ברקה ושניהם גורמים להתייבשות האדם.

ניסויים במחלת המלריה - מפברואר 1942 עד אפריל 1945 נערכו ניסויים בדכאו לבדוק דרכים לחיסון מפני מחלת המלריה. אסירים בריאים הודבקו באמצעות עקיצות יתושים או בזריקות של תמצית שהופקה מבלוטות של יתושים. לאחר שנדבקו במחלה, טופלו באופנים שונים על מנת לבדוק את יעילותם. למעלה מאלף קורבנות השתתפו בניסוי זה, ורבים מתו כתוצאה מהדבקותם במחלה.

ניסויים בגז חרדל - מספטמבר 1939 עד אפריל 1945 נערכו ניסויים בזקסנהאוזן ובנצווילר כמו גם במחנות נוספים, לבדוק את הטיפול היעיל ביותר בפגיעות שנגרמות על ידי גז חרדל. הקורבנות נחשפו לגז, ונגרמו להם פגיעות מכוונות. כמה מהם מתו כתוצאה מהניסוי.

ניסויים בסולפונמיד - מיולי 1942 עד ספטמבר 1943 נערכו ניסויים שמטרתם [היתה] לבדוק את יעילות המרכיב הכימי סולפונמיד בטיפול במחלות בקטריאליות. פצעיהם של הקורבנות נחשפו לחיידקים כמו סטרפטוקוקוס, טטנוס וחיידקים הגורמים לנמק. מחזור הדם של הקורבנות נחסם באמצעות קשירת כלי הדם בשני קצוות הפצע על מנת לדמות פציעה אמיתית משדה הקרב. הזיהום הוחמר באמצעות החדרת שבבי עץ וזכוכית גרוסה אל הפצע (ידוע שזאת היתה שיטת זיהום הפצעים של הרופאה הרטה אוברהויזר). לאחר מכן טופל הזיהום בסולפונמיד ובשאר תרופות על מנת לבחון את יעילותם. רבים מקורבנות הניסוי מתו במהלכו וכתוצאה ממנו.
ניסויים בהשתלה ובצמיחת אברים - מספטמבר 1942 עד דצמבר 1943 נערכו ניסויים ברוונסבריק לבחינת צמיחתן מחדש של רקמות עצם, עצבים ושרירים כמו גם להשתלת רקמות אלו מקורבן אחד למשנהו.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', כ"ז בניסן תשס"ט (21 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

צהבת מדבקת - מיוני 1943 עד ינואר 1945 בוצעו במחנה זקסנהאוזן ובמחנה נצווילר ניסויים לבדיקת הגורמים לצהבת מדבקת והטיפול בה. חלק מקורבנות הניסוי שהודבקו במכוון בצהבת מתו במהלכו.
עיקור כפוי - ממרץ 1941 עד ינואר 1945 נערכו במחנות אושוויץ ורוונסבריק וכן במחנות נוספים, ניסויים בעיקור המוני. מטרת ניסויים אלו הייתה ליצור הליך רפואי שיתאים לעיקור מהיר של מיליוני אנשים במינימום של זמן ומאמץ וזאת כדי לאפשר יצירת עמים שיהיו כח עבודה עבור הרייך מבלי שיוכלו להתרבות. במסגרת זו הועלה הרעיון לעקר 3 מיליון יהודים צעירים ובריאים מתוך 10 מילון יהודי אירופה. הניסויים כללו חשיפה לקרני רנטגן, ניתוחים ושימוש בסמים שונים. אלפי קורבנות עוקרו.
הגינקולוג פרופסור קרל קלאוברג ביצע בבלוק 10 באושוויץ ניסויי עיקור על ידי הזרקה לצינור השחלה, שגרמה למצב דלקתי ובסופו של דבר לחסימת האיברים ולעקרות.
ד"ר הורסט שומאן מלשכת הפירהר ביצע באושוויץ ניסויי עיקור בעזרת הקרנה בקרני רנטגן. ניסויים אלה גרמו למקרי מוות רבים, היות שהניסויים נעשו ברמות קרינה גבוהות.
ניסויים במחלת הטיפוס - מדצמבר 1941 עד פברואר 1945 בוצעו במחנות בוכנוולד ונצווילר ניסויים לבדיקת תרופות וחיסונים כנגד טיפוס וקדחת הבהרות. בבוכנוולד הודבקו אסירים בריאים רבים במחלת הטיפוס, על מנת לשמור דוגמאות חיות של החידק. כתוצאה מכך מתו מעל 90% מהאסירים שהודבקו. אסירים רבים אחרים הודבקו על מנת לבדוק את יעילותם של טיפולים שונים במחלה. 75% מהם חוסנו, וקבוצת ביקורת הושארה ללא חיסון. כתוצאה מכך מאות מן המודבקים מתו. ניסויים דומים נערכו בקדחת צהובה, אבעבועות רוח, טיפוס מסוגים שונים, כולירה ודיפטרייה. ניסויים דומים נערכו במחנה נצווילר.
ניסויים ברעל - בדצמבר 1943 ובאוקטובר 1944 נערכו ניסויים במחנה בוכנוולד לקביעת פעולתם של רעלים שונים על גוף האדם. הרעלים ניתנו לקורבנות במזונם. רבים מהם מתו כתוצאה מן הרעל, או אם שרדו את הרעל הומתו למטרת נתיחה. אסירים נוספים נורו בכדורים מורעלים לבדיקת השפעתם. באושויץ נערכו ניסויים בהמתת אסירים על ידי ד"ר וירסט בהזרקת חומצה פרוסית ומתנול.
ניסויים בפצצות תבערה - מנובמבר 1943 עד ינואר 1944 נערכו ניסויים במחנה בוכנוולד לבדיקת ההשפעה של פגיעות זרחן במינונים המשמשים בפצצות תבערה.
באושוויץ נערכו ניסויים לצורך מחקר מחלת הסרטן על ידי שני האחים וירטס.
לאחר המלחמה נשפטו עורכי ניסויים אלו ב"משפט הרופאים", והדחייה שחשו קוראי הדיווחים על הניסויים הביאה להתפתחות קוד אתי הנוגע לניסויים בבני אדם.

קוד נירנברג

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', כ"ז בניסן תשס"ט (21 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

כובד משקלן של הראיות המונחות לפנינו מוליך אותנו למסקנה אשר לפיה סוגים מסוימים של ניסויים בבני אדם, כאשר אלה נשמרים בתוך גבולות מוגדרים וברורים, עומדים, בכללי האתיקה הרפואית המצדדים בקיום ניסויים בבני אדם מצדיקים את עמדתם על בסיס ההשקפה אשר לפיה ניסויים אלה מניבים תוצאות לטובת החברה, אשר לא ניתנות להשגה בשיטות ואמצעים אחרים עם זאת, הכול מסכימים שמספר עקרונות בסיסיים חייבים להישמר לצורך עמידה באמות מידה מוסריות, אתיות ומשפטיות.

הסכמתו הרצונית של האדם הינה בבחינת הכרח מוחלט משמעות הדבר היא שלאדם המעורב צריכה להיות היכולת המשפטית לתת את הסכמתו [a] הוא חייב להיות מצוי במצב המאפשר לו להפעיל חופש בחירה, ללא התערבות גורם המפעיל עליו כוח, הונאה, מרמה, איום, או סוג אחר של כבילה או כפייה, ועליו לאחוז במספיק מידע והבנה של יסודות הנושא, בכדי לאפשר לו לקבל החלטה מודעת ומושכלת יסוד אחרון זה מחייב שטרם קבלת אישורו, יקבל האדם מידע לגבי טבעו, משכו ומטרתו של הניסוי [a] השיטה והאמצעים המשמשים לעריכת הניסוי [a] כל אי הנעימויות והסיכונים אשר ניתן לצפות באופן סביר [a] וההשפעות על בריאותו או בריאותו של אחר, כתוצאה מהשתתפותו בניסוי החובה והאחריות להבטחת איכות ההסכמה הזו מוטלת על הגורם היוזם, מכוון או משתתף בניסוי זאת חובה ואחריות אישית אשר אינה ניתנת להעברה או האצלה תוך פטירה בלא עונש

על הניסוי להניב תוצאות חיוביות לטובת כלל החברה, אשר אינן ניתנות להשגה בשיטות ואמצעים אחרים, ואשר אינן אקראיות או מיותרות מטבען.

על הניסוי להיות מתוכנן על≠פי ומבוסס על תוצאות של ניסויים בבעלי חיים ו Øאו על בסיס ידע אודות ההיסטוריה הטבעית של המחלה או של בעיות אחרות המצויות תחת מחקר, כאשר התוצאות הצפויות מהניסוי יצדיקו את קיומו

על הניסוי להיערך בצורה אשר תמנע כל סבל או פגיעה פיזית מיותרים

אין לערוך ניסוי כאשר ישנה סיבה להנחה מראש כי מוות או פגיעה של ממש יתקיימו, למעט, אולי, באותם ניסויים אשר בהם הרופאים העורכים את הניסוי משמשים גם כאובייקט הניסוי בעצמם

דרגת הסיכון אשר יילקח לא תחרוג מהחשיבות ההומניטארית של הבעיה אשר אותה בא הניסוי לפתור

יש לבצע את ההכנות הנדרשות ולהשתמש במתקנים המתאימים לשם הבטחת המשתתף בניסוי מפני אפשרות - ולו קיצונית – לפציעה, נכות או מוות.

הניסוי יבוצע רק על ידי אנשי מדע המוכשרים לכך על הגורמים העורכים את הניסוי לנקוט ברמה הגבוהה ביותר של מיומנות וזהירות בכל שלביו של הניסוי.

במהלכו של הניסוי יש לאפשר למשתתף בניסוי להביא לסיומו, אם הוא הגיע למצב פיזי או נפשי אשר לפיו המשכו של הניסוי נראה לו כבלתי אפשרי.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', כ"ז בניסן תשס"ט (21 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

במהלך הניסוי על המדען האחראי להיות מוכן להפסקת הניסוי בכל שלב, אם יש לו סיבה סבירה להניח, תוך הפעלת רצון טוב, מיומנות גבוהה ושיקול דעת זהיר שהמשכו של הניסוי עשוי, בסבירות, להביא לפציעה, נכות, או מוות של המשתתף בניסוי.